

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי כ"ח אלול תשפ"ג | דף היומי בבלי: קידושין לב | דף הכולל: גיטין פג.
דף היומי בהלכה: מסימן קס"ב אמצע סעיף ד' 'אם נגע' עד סעיף ז'.
מוסר: אהבת חסד - 'עוד ידוע הוא' עד פרק י"ב.
קנין חכמה הלימוד השבועי: "הביטחון השביעי" סוף שער השמחה

וְתִקְבַּל פְּרָחִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתְנוּ
כַּתִּיבָה וְחַתִּימָה טוֹבָה
לְרַבּוֹת נִבְחָנֵי 'דְרֵשׁוּ' וּלְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל

הנהלת דרשו

והנה מגיעה העת ואנו תוקעים בשופר - מריעים לפני המלך
וממליכים אותו, אחרי תקיעת השופר אין המערכת מתנהלת על
פי מערכת המשפט, אחרי "אשרי העם יודעי תרועה" ההנהגה
היא: "ה' באור פניך יהלכון"! וכשיש את אור פניו יתברך, המלך
עצמו עם כל האהבה שלו ועם כל הרחמנות - חסדו הוא אין סופי!

ה', באור פניך יהלכון

אותי! נכון, חטאתי, אבל אני מבקש... יש לי משפחה וילדים...

וגם הרי אתה, השופט, קרוב משפחה שלי"...

אומר לו השופט: "דע לך! קבלתי מערכת ותכנית שעל פיה
מנהיגים את הצדק והיושר במדינה זו. אם אני מתעלם ממערכת
זו - אני ממוטט את כל מערכת היושר במדינה. לכל אחד יש כל
מיני סיבות שלכן צריך לחון אותו... אבל לא יתכן לחרוג ממערכת
החוקים של המלך, כי לולי מערכת זו, כל המדינה תכנס לתוהו
ובהו!"

ויהי היום והמלך בכבוד ובעצמו בא לערוך משפט במדינה.

מיד בא אותו אדם לפני המלך, ומתחנן לפניו - "אנא, תחון אותי..."

אתה מלך של חסד, ואני גם קרוב משפחה שלך"...

מהו ענין השופר?

משל למלך שהיה גר בעיר הבירה, והיתה מדינה רחוקה
השייכת לו. מאחר ומדינה שאין בה מלכות "איש את רעהו חיים
בלעו" (אבות ג, ב), לכן שלח לשם שוטרים ושופטים, ומסר
בידיהם תכנית של צדק ומשפט - מערכת חוקים לפי היושר של
המלך, עם הרחמנות והחסד של המלך - שעל פיה יש לנהל את
כל מערכת המשפט.

והנה מובא אדם למשפט לפני השופט. השופט שומע את
המקרה, בודק וחוקר - מעיין בספר החוקים שנמסר על ידי המלך,
ומגיע למסקנה שלפי כל הנתונים מגיע לאדם זה עונש מסוים.
מתנפל האדם לפני השופט ומבקש: "אנא שופט נכבד, תחון

ועם כל הרחמנות - חסדו הוא אין סופי!
משל נוסף מחיי היום יום. יענקל'ה מגיע הביתה ובידו פתק מהמלמד: "יענקל'ה לא מתנהג כראוי...". באותו רגע נהיה חושך בבית, מתחילה עכשיו מערכת של דין ומשפט. אבא כועס, אמא כועסת - "מלאכים יחפזון... חיל ורעדה יאחזון"...

יענקל'ה חושש מאוד מהמשפט העומד לבוא עליו, הוא כל כך קטן - ואבא כל כך גדול... מה הוא יכול לעשות?
לוקח יענקל'ה כובע גדול וישן של אבא, לובש אותו על ראשו, עושה פרצופים... ואז - אבא פורץ בצחוק... וכל מערכת המשפט "נשברת" ומשתבשת.

מה קרה כאן? אבא היה אמור לעשות סדר עם יענקל'ה. יענקל'ה היה מבטיח שממחר הוא יקום בזמן... אבא היה אומר לו: "אבל אתמול גם הבטחת וגם שלשום וגם לפני שבוע"..." ויענקל'ה היה מצהיר ומבטיח בכל לבו שממחר באמת ובתמים הוא מתחיל לקום בזמן. "טוב - אומר האבא - אבל מה תאמר לרבי בחדר?..."

בדרך הרגילה יש כאן מערכת ארוכה ומסובכת של משפט, אבל כשיענקל'ה מצליח להוציא חיוך מאבא - יש כאן אור פנים, וכשיש עסק עם "אור פנים" - יש קשר של אהבה, ובמילה אחת אפשר לפעול מה שלא מצליחים לעשות בדרך הרגילה גם לאחר מאמצים רבים!

(רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל)

אומר לו המלך: "אני חונן אותך".
מעיר אחד השרים למלך: "אם המלך חונן אותנו, הרי זו פגיעה בכל התכנית... יהיה כאן תוהו ובהו!"

עונה המלך: "ראשית כל אני כאן, וכשאני כאן אין צורך למדינה שתתנהל על פי מערכת המשפט והחוקים - היא מתנהלת על ידי המלך עצמו. ועוד, הרי כל תכנית המשפט היא מהחכמה שלי - ואני הוא זה שמחונן אותנו, ובאפשרותי לחון את אשר ארצה לחון".

בראש השנה הקב"ה דן את העולם כמו בכל יום ויום על פי מערכת הדין והמשפט. כולם עוברים לפניו כבני מרון, אין אפשרות להינצל ולהתחמק ממערכת הדין והמשפט - הצדק והמשפט של המלך מתוכנן על פי סדר מדוקדק, לפי חכמה ורחמנות, על פי חסד ועל פי דין - אין כל אפשרות לחרוג מהכללים - כי אז יהפך העולם לתוהו ובהו.

והנה מגיעה העת ואנו תוקעים בשופר - מריעים לפני המלך בקול שופר, ממליכים את המלך בתוך המדינה! המלך נמצא כאן, הוא מולך עלינו והוא זה שעושה את המשפט! אחרי תקיעת השופר אין המערכת מתנהלת על פי מערכת המשפט, אחרי "אשרי העם יודעי תרועה" ההנהגה היא: "ה' באור פניך יהלכון!" (תהלים פט, טז).

וכשיש את אור פניו יתברך, המלך עצמו עם כל האהבה שלו

ראו מהי שכר מצוה!! לא מדובר בשכר המצוה עצמה, אלא רק על הצער של זה שמישהו אחר חטף לנו מצוה או ברכה, כל ברכה, חייבים לשלם לנו יותר מארבעת אלפים שקל!!!

4,320 שקל, לפחות, למצוה אחת • הגאון רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

רבינו החתם סופר תמה: כיצד אפשר להעריך מצוה בעשרה זהובים. הלא "כל חפצך לא ישוו בה" ועוד, מה הפסיד האיש בחטיפת המצוה, הרי הנאנס מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה? ותירץ שאכן, אין משלמים לו על הפסד המצוה, אלא שהנאנס הרי מצטער על שלא זכה לעבוד את השם, ואף שהוא מקבל שכר על הצער כאילו עשאה, מכל מקום אין לו את שמחת המצוה, ועל הפסד שמחת המצוה שהוא צער הגוף צריך לשלם לו עשרה זהובים.

כעת ניסיתי לחשב כמה זה כעשרה זהובים, הסכום שאם אני חוטף למישהו מצוה או ברכה, אני חייב לשלם לו עליו. (גם בימינו חייבים את הסכום הזה, רק שבימינו לא גובים בפועל קנסות).
כמבואר בתוס' חולין פ"ז ובשאר הראשונים).

"זהוב" הוא דינר זהב, ולהלכה יש לאמוד לא את ערך הזהב שבו בימינו אלא את ערך המקבילה במטבעות כסף. דינר זהב

אנו מתקרבים לראש השנה. אנו רוצים להתחזק, ואנחנו מתחזקים. אך כדי לרצות להתחזק, אנחנו צריכים להבין, קודם כל, מהי מעלתה של כל מצוה, מה השכר המגיע על כל מצוה. תכלס', כמה שווה כל מילה של תורה, כל מצוות ציצית, כל מצוות תפילין, שאנו עושים!...

אך חז"ל קבעו לנו שאין אנו יכולים לדעת מה השכר על כל מצוה. "והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שקרן של מצוות, והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עברה כנגד הפסדה" (מסכת אבות פרק ב).

כדי לקבל מושג כל שהוא בשכרם של מצוות, ניגש לפסק ההלכה של חז"ל, המופיע במספר מקומות בש"ס, הקובע שמי שחטף מצוה מחברו- הוא משלם לו עליה עשרה זהובים. יהודי שחטף ברכה לחבירו. ברכה אחת, הוא חייב לשלם לו עליה עשרה זהובים.

בבית אלקי" וגו', בתי כנסיות נקראות 'חצרות קדש', ולפי שהאדם מחוייב לברך בכל יום מאה ברכות בבית הכנסת, ושכרן עולה אלף זהובים ליום אחד, ואילו היו נותנין לאדם המוני הברירה בין אלף זהובים מזומנים בעולם הזה לבין שכר מאה ברכות לעולם הבא, פשיטא שהיה בוחר לקחת אלף זהובים בעולם הזה, ואמר המשורר שהוא אינו כן, כי טוב בעיניו שכר מאה ברכות שמברכין ביום אחד מאלף זהובים, וזה שכתוב "כי טוב יום בחצרך מאלף".

תתארו לכם. אנו מברכים יום אחד, יום אחד בלבד, מאה ברכות כמו שצריך. בכוונה, בניעימה, בהטעמה. הוא זכאי, כאן בעולם הזה, בערך כספי ממשי שמשלם מי שחוטף לו את המאה ברכות הללו, לקבל 432,000 שקל!!!

כתב בשו"ת תשובה מאהבה (לתלמיד הנודע ביהודה, ח"ב עמוד טו), ואלו דבריו: "ראיתי ברוקח (סימן ש"כ) רמז נאה, הנה על כל ברכה משלמים עשרה זהובים שכר. וסימנך "כי סמך עשרה זהב משקלם אצל ברוך ה' אלקי אדוני אברהם", הרי למאה ברכות אלף זהובים. וזה הרמז בפסוק 'האלף לך שלמה', כלומר אלף זהובים לך שלמה - מלך שהשלום שלו - לתת לאיש המברך מאה ברכות בכל יום. עכ"ל. ושמעתי בילדותי דבר נאה ומתקבל מאת הרב הגאון החסיד המפורסם מורינו הרב שמעלקא זצוקלה"ה אב"ד קהילת ניקלשבורג והמדינה, לבאר עם דברי הרוקח הנ"ל גם סיפא דהאי קרא, 'ומאתים לנוטרים את פרוי', ונדרש גם לפסוק אחריו הסמוך ונראה עמו.

"כי הנה לפי החשבון מאה ברכות בכל יום חסרים ביום השבת עשרים ברכות, ואמרו חז"ל (מנחות דף מג: דממלא להו באספרמקי ומגדים, פירוש: מיני פירות ומיני בשמים. עוד כתבו הפוסקים בשם הגאון שמנין הקרואים העולים לתורה בשבת, שמברכין לפניהם ולאחריהם, ויתר הצבור מכוונים ועונים אחריהם אמן, גם בזה משלימין מאה ברכות, עיין כל זה בבית יוסף (או"ח סי' מ"ו).

"ועתה הבט נא וראה המתקת הכתובים, 'האלף לך שלמה' היינו ממאה ברכות בכל יום, לכל ברכה עשרה, כמו שכתב הרוקח, 'ומאתים' הם אותן עשרים ברכות החסרים בשבת, שעולים למנין מאתים, עשרים פעמים עשרה, 'לנוטרים את פרוי', יכולים למלאות בפירות ומיני מגדים. גם יש עוד תקנה אחרת, 'היושבת' כנסת ישראל בגנים, בבתי כנסיות (כדאמרו חז"ל במדרש 'בגנים' - אלו בתי כנסיות), 'חברים מקשיבים לקולך השמיעני', שמכוונים לצאת בברכות ששומעים מחבריהם בשעה שעולים לקרות בתורה, והם עונים אמן, גם בזה ממלאים מאה ברכות".

אדיר!!

מקביל בערכו ל 25 דינרי כסף, שמקובל להעריך את משקל כל אחד מהם ב- 4.8 גרם. אם כן עשרה זהובים הם 1200 גרם כסף. [מקור: 'מדות ושיעורי תורה' עמ' תקב (ראה שם דעה נוספת הממעיטה בכ - 15%]. כיום גרם כסף שווה לפחות 2.70 שקל ואם כן המחיר הוא כ- 3240 ₪. (גרם כסף 999 שווה היום, אלול התשפ"ג, בין 2.70 ₪ ל- 3.60 ₪. גרם כסף 925 שווה היום בין 2.14 ₪ ל- 3.33 ₪. [כסף סטרלינג או סטרלינג סילבר היא סגסוגת כסף בדרגת טוהר של 92.5%, כלומר, המכילה כסף בשיעור של 92.5% ממשקלה, ומתכות אחרות, לרוב נחושת, בשיעור של 7.5%. הסגסוגת מכונה גם בשם "כסף 925". הסגסוגת נחשבת לסגסוגת הכסף היוקרתית, המקובלת בייצור תכשיטים. סגסוגת טהורה (99.9%) מתוארת על ידי המידה 999 כלומר שאחוז הכסף הטהור בסגסוגת הוא 99.9%]. ובספר מידות ושיעורי תורה (פרק כ"ב סעיף א' ובהערה 1) ציין לדברי הרמב"ם בפירושו המשניות (בכורות פ"ח מ"ז), שם כתב "וכל המשקלים הללו מן הכסף הצרוף שאין בו שום תערובת", "כל השעורים הללו מן הנקי ביותר שבכסף". אם כן השיעור לעשרה זהובים הוא בגרם כסף 999, שמחירו 'י זהובים יכול להגיע ל- 4320 שקל!!! (אם כי יתכן שכיון שגרם 999 הוא כנוזלי, ייחשבו עשרה זהובים בגרם 925, וכנ"ל).

ראו מהי שכר מצוה!! לא מדובר בשכר המצוה עצמה, אלא רק על הצער של זה שמישהו אחר חטף לנו מצוה או ברכה, כל ברכה, חייבים לשלם לנו יותר מארבעת אלפים שקל!!!

מדוע מי שחוטף מצוה לחברו, משלם דווקא עשרה זהובים? כתב על כך האור זרוע (הלכות כיסוי הדם סי' שצט): "מעשה באחד ששחט ובא חבירו וכסה וחייבו רבן גמליאל ליתן עשרה זהובים. פי' מורי הרב רבינו יהודה החסיד זצוק"ל, שהברכה שווה עשרה זהובים, שנאמר "ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם"... לומר לך שלא לשם מתנה נתכוין. אלא אמר העבד בלבד זאת גרמה שאני עתיד לברך את השם, כדכתיב "ויאמר ברוך ה' אלוקי אדוני אברהם". הלכך יש לי ליתן לה עשרה זהובים. שכך קבלתי מאדוני אברהם, שהברכה שווה עשרה זהובים". ה'אור זרוע' מאריך להוכיח מעוד ועוד מקומות, שערכה של כל ברכה להשם שווה עשרה זהובים. וכך מובא בעוד כמה וכמה מספרי הראשונים.

התורת חיים (בבא קמא צא:): מצטט בהרחבה את דברי ה'אור זרוע' וכותב לנו חיזוק אדיר, חיזוק נפלא בכוונה במאה ברכות שאנו מברכים בכל יום: "וכיון שהברכה שווה עשרה זהובים, נראה שזה פירוש הפסוק "כי טוב יום בחצרך מאלף בחרתי הסתופך

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

לאחר התפילה, כשנכנס לחדרו של הבעש"ט, תינה בפניו את צערו הגדול שלא יכול היה לכוון בשעת התקיעות את הסודות הגדולים שלמד. ענהו הבעש"ט הק' ואמר לו: "דע לך תלמידי היקר, שסדר התקיעות שתקעת היום בקעו רקיעים, עלו לשמי רום ופרצו כל מחיצות הברזל!"

המפתח לכל השערים

מחיצות הברזל שהעמידו המקטרגים למנוע מתפילות ישראל לעלות לפני כסא הכבוד!"

"ואם תשאל" המשיך הבעש"ט - "הלוא לא כיוונת בהם שום כוונות מיוחדות? דע לך, כמו שלכל שער היכל בעולם הזה יש מנעול מיוחד ולכל מנעול יש מפתח אחד שרק בו אפשר לפתוח שער היכל זה, ואי אפשר לפתוח שער אחר במפתח של חברו, אך כשלוקחים גרזן ביד אפשר לפתוח עמו את כל השערים ללא יוצא מן הכלל - כך גם בשמים ממעל ישנם שערים רבים, וכל שער ושער מנעול מיוחד לו, יש לך שער הנפתח על ידי התורה ויש לך שער שנפתח על ידי התפילה, יש לך אחד שפותחים אותו בצדקה והשני בתשובה, כל היכל והיכל נפתח שערו במפתח הראוי לו בלבד. אבל יש אופן אחד שבו אפשר לפתוח את כל השערים כולם, ואין דבר העומד כנגדו, המפתח הזה הוא: "לב נשבר". כשאדם נעמד לפני ה' ולבו נשבר בקרבו, יש בכוחו לפרוץ את כל השערים ולפתוח את כל היכלות השמים".

"וזו" - סיים הבעש"ט את דבריו - "היתה הסגולה הגדולה שהפעלת היום בשעת התקיעות. מן השמים סובבו שהמחברת תאבד ממך, כדי שתגיש לתקוע מתוך לב נשבר ונדכה כחרס הנשבר, ושברון הלב הזה בקע רקיעים ופרץ חומות ושערים ועולים, והתקיעות הקדושות עלו לשמי רום ופעלו עבור כלל ישראל שנה טובה ומתוקה בכל ענייניהם.

(רבי אהרן טויסיג שליט"א - דורש טוב ימים נוראים)

בהיכל קדשו של הבעל שם טוב הקדוש זצ"ל, שימש כבעל תקיעה תלמידו הנאמן רבי וואלף קיצעס זצ"ל. שנה אחת שלח הבעש"ט הק' לקרוא לו לבוא אליו באחד מימי חודש אלול, וכשבא אמר לו: "הרי אתה משמש כבעל תקיעה, רצוני ללמדך את כוונת התקיעות", והתחיל ללמוד עמו את כוונות וסודות המצוה בספרי האר"י ז"ל ותלמידיו, ורבי דוד כתב את הכוונות שלמד במחברת מיוחדת, ושמר אותה לעת הצורך שיוכל לעיין בה בשעת התקיעות.

אולם ביום ראש השנה, כשניגש לביתו ליטול את המחברת ראה שנעלמה מעיניו ואינו מוצא אותה במקומה, ולאחר שחיפש ובדק בחורים ובסדקים ולא מצאה, הוכרח ללכת לבית המדרש בידיים ריקניות, ולבו נשבר בקרבו מאוד על שלא יוכל לכוון את כל סדר הכוונות שלימדו הבעש"ט הק', וכך עלה לבימת בית המדרש בלב שבור ורצוף, וכשהגיעה השעה המיועדת פרץ בבכי מר, לקח את השופר בידו וכיוון בה כוונה אחת: 'הריני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה של תקיעת שופר', ולא יותר מזה, ובכוונה זו תקע את כל סדר התקיעות מהחל ועד כלה.

לאחר התפילה, כשנכנס לחדרו של הבעש"ט, תינה בפניו את צערו הגדול על המחברת שנאבדה לו ועל שלא יכול היה לכוון בשעת התקיעות את הסודות הגדולות שלמד.

ענהו הבעש"ט הק' ואמר לו: "דע לך תלמידי היקר, שסדר התקיעות שתקעת היום בקעו רקיעים, עלו לשמי רום ופרצו כל

"אורי" זה ראש השנה. ראש השנה הוא אור, הארת המעשים ומהלך חיינו, להחליט ולקבוע לאן מגמת פנינו, למי אנחנו שייכים. הארת צעדינו, אנה הם - עולם הזה או עולם הבא

הגאון רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א על הארת המעשים

מדברי מרן הרב שך זצ"ל, ונקדים את ששמעתי מהגרמ"י שניידר שליט"א, מעשה ששמעו מזקנו הרב וולף זצ"ל.

בעיירתם בגרמניה כיהן כרב, בשנים מקדם, אחד מגדולי

אמרו חז"ל (מדרש תהלים מזמור כז): "לדוד ה' אורי וישעי" - 'אורי' בראש השנה, 'וישעי' ביום הכיפורים" - ראש השנה מתואר כאן כ"אור", ויש בזה ביאור אותו למדנו

אשכנז בדורות האחרונים, הלא הוא בעל ה"נחל אשכול".

מקרה רע קרה באחד הימים: ילד יהודי נחטף ונלקח למנזר. כאשר שבו הוריו לביתם נוכחו בהעדרו. שאלו את פי המשרתת והיא השיבה שאינה יודעת מקום המצאו. לבסוף, נודע להם כי בנם שוהה במנזר.

הלכו הורי הילד ותבעו את הכמרים בבית המשפט, ואלו - בעמדם לפני השופטים, ברוב רשעתם תמהו: האם חטיפה היא זו, כלל וכלל לא, אלא כך היה מעשה: ילד הביאו לנו שזרקוהו הוריו מביתו. רעב היה וצמא, רועד מקור, מסכן כל כך, אך חסד עשינו עמו כשלקחנוהו אל צל קורתנו! אדרבה, אם חפצים בו הוריו-יקחוהו, אך ישאלו קודם את פיו אם אכן רצונו בכך.

כמובן, במנזר הקדימו להלעיטו במיני מתיקה ולעוטפו בדיבורי חנופה. כך, שכאשר נשאל אם רוצה להישאר במקום, השיב בחיוב.

חזרו ההורים שבורים ורצוצים, לא ידעו את נפשם מרוב יגונם. היה שם פרקליט מוכשר שהציע להגיש תביעה חוזרת, וטענה הגיונית טען: הרי דבר שכזה - ילד שאינו חפץ בהוריו - לא מצוי כלל. ודאי שהותו הממושכת הרחק מהם היא גרמה לו לשכוח אותם. תנוהו להוריו למשך שבועיים ימים, ואז, כאשר נשמע את בחירתו, נוכל לקבוע נאמנה את עמדתו.

מטענה כזו, אשר הצדק זעק ממנה, לא יכל גם השופט הגרמני ימ"ש להתעלם. אך עם זאת פסק, שכדי להזכר באהבת הורים לא נצרכת קרבה כה ממושכת. די בחמשה רגעים בהם יראה אותם, שלאחריהם יחליט אם רצונו בהם.

שבורי רוח, מלאי דאגה, שבו ההורים מן המשפט. מה כבר אפשר לפעול בחמשה רגעים? כיצד יועילו אלו להשיב את בנם אל חיקם? שמו פעמיהם אל בעל ה"נחל אשכול", והוא אמר להם: "אין צורך ביותר מכך. אך הניחוני ואלך תחתיכם, ואתם העתירו בעד הצלחתי, שיהא ה' בעזרי".

כך הוה. ביום המיועד הגיע ובא אל המנזר. את הילד העמידו בחדר בסוף המסדרון ולאדם אחר זולת ה"נחל אשכול" לא הניחו להכנס. והיה מראהו כמלאך אלוקים, ומלבושיו לבנים כמנהג בני אשכנז בימים ההם.

נכנס, ומתחילת המסדרון התחיל לפזם "כל נדרי", בנעימות, בערבות ובמתיקות. הצלילים טעוני הקדושה התפשטו במסדרון, נכנס הניגון באזני הילד, נוגע בלבו.

התחיל לבכות, הוא נזכר ב"כל נדרי", בבית הכנסת, בלבושים הצחורים, באוירה רווית ההוד. מוסיפים הזכרונות לעולת ולרצד, נזכר בבית הוריו, באבא ובאמא, וכולו רועד.

אזי נגש אליו ה"נחל אשכול" ושאל: "אמור לי ילד, מה אתה רוצה להיות - יהודי או גוי? עולם הזה או עולם הבא?"

"רב'ה" - השיב הילד - "יהודי אני!"

"אם כך הב לי ידך, נלך הביתה". ולאנשי בית המשפט הודיע הילד: "רוצה אני לחזור לביתי. אין רצוני בדבר אחר". צעדו השניים, עזבו את המנזר, שב הילד אל מחצבתו.

"אורי" זה ראש השנה. ראש השנה הוא אור, הארת המעשים ומהלך חיינו, להחליט ולקבוע לאן מגמת פנינו, למי אנחנו שייכים. הארת צעדינו, אנה הם - עולם הזה או עולם הבא.

החללית - במה כוחה, ומה סגולתה שיכולה להגיע למרחקים כה עצומים? משום שהתנתקה מכח המשיכה של כדור הארץ. לו תהיה בתחום המשיכה לא תוכל להגביה כל כך, על כרחיה תהיה נופלת.

אף אנו - כל זמן שלא התנתקנו מכח המשיכה של העולם הזה, מהתאוות ומההנאות, לעולם הנפילה אורבת. והמשיכה הזו חזקה יותר מהקבלות של ראש השנה ויום כיפור. אף אנו, בבואנו לכוון את מהלך חיינו, עלינו להתנתק ממשיכה זו, להתנתק ולשנות כיוון, להאיר ולקבוע את מצבנו.

(רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א - דורש טוב ימים נוראים)

**אולם כשפתחתי לראשונה את הספר ציפתה לי
'אכזבה' גדולה. מעולם לא היתה לי אכזבה מתוקה
כל כך. שום דבר 'מיוחד' לא היה שם בספר. בעצם,
המיוחד בספר הזה הוא שאין בו שום 'דבר מיוחד'...**

"ערוב עבדך לטוב" - על ידי ש"אל יעשקוני זדים"

מדי שבת בשבתו ומדי חג בחג, היה האדמו"ר מפיאסצנה דורש בבית הכנסת שבגטו בפני היהודים המעונים והיה מרווה אותם מדברי תורתו. היה זה מזון לנפשם הדוויה, ובכך החיה אותם וחיזק את רוחם.

"גווילין נשרפים ואותיות פורחות". גופו של האדמו"ר מפיאסצנה נשרף במחנה הריכוז טרונוניקי, אבל דברי התורה

פיאסצנה היא עיירה קטנה בפולין הדוויה. בעיירה זו ישב האדמו"ר רבי קלונימוס קלמיש שפירא, האדמו"ר מפיאסצנה. כשכבשו הגרמנים את פולין, אספו את כל היהודים מן הערים והעירות הקטנות והובילו אותם לגטו ורשה. גם האדמו"ר מפיאסצנה הגיע בראש קהל עדתו אל גטו ורשה, ומיד נעשה לתל תלפיות לכל נדכה ושבור לב, ומי לא היה כזה?

וקשים! מדהים לראות היכן היה מונח ראשו של אותו איש מורם מעם, ענק בתורה ובמחשבה, בהיותו בתוככי התופת הנורא. אף על פי כן, בדרשות של החגים, בעיקר ראש השנה, ניתן לשמוע הדים לתקופה ולנסיבות הקשות שבו היה שרוי. בראש השנה תש"ג עמד הרבי ודרש לפני התקיעות לקהל עדתו, כמקובל בקהילות ישראל. ואלו היו דבריו:

בקהילות ישראל נוהגים לומר לפני תקיעות כמה פסוקי תהלים. אחד הפסוקים הוא: "ערוב עבדך לטוב אל יעשקוני זדים". מה פשר הבקשה הזו?

כל יהודי - אמר האדמו"ר מפיאסצנה - צריך לקיים שני דברים: "סור מרע" ו"עשה טוב". ה"סור מרע" נתון בידינו; אם באה לידינו עבירה - אנו נמנעים מלעבור אותה. לעומת זאת, ה"עשה טוב" לא תמיד נתון בידינו. איך אפשר לקיים את החלק של ה"עשה טוב" כשהתנאים לא מאפשרים זאת? כשאנחנו מצויים בגטו, תחת עול הגויים אשר מונעים מאיתנו לקיים מצוות - הרי עם כל הרצון הטוב שלנו לא נוכל לקיים את ה"עשה טוב". איך אפשר לקיים מצוות תלמוד תורה כשמבוקר עד ערב אתה מתענה ברעב ועובד עבודות כפיה? איך אפשר לקיים מצוות צדקה כשאין פרוטה לפורטה? איך אפשר לקיים מצוות תפילין כשהתפילין נלקחו ממך ואין לך אפשרות להשיג זוג תפילין אחר?

אנו פונים אל אלוקים ואומרים לו: על ה"סור מרע" אנו ערבים, כי הדבר תלוי בנו, אך על ה"עשה טוב" אין אנו יכולים להיות ערבים. לכן אנו מבקשים ממנו: "ערוב עבדך לטוב" - אתה עצמך תהיה ערב ל"עשה טוב", ואיך? על ידי שתדאג לכך ש"אל יעשקוני זדים". כשתהיה לנו אפשרות לקיים את ה"עשה טוב" - אז נוכל להיות ערבים גם על כך.

(רבי מרדכי דוד נויגרשל שליט"א - דורש טוב ימים נוראים)

שלו חיים וקיימים. דברי התורה והדרשות שדרש בגטו בימי עברה וזעם שרדו את התופת באופן פלאי. הרבי הטמין את כתבי היד שלו בכד בתוך האדמה. כמה שנים לאחר המלחמה גילה פועל פולני את הכתבים מתחת לחפירות של בניין חדש בוורשה. הכתבים עצמם נשארו בארכיון של ממשלת פולין, אולם צילום של כתב היד הועבר לישראל, וממנו יצא הספר שנושא את השם הסמלי - "אש קודש".

היה לי עניין מיוחד בספר הזה, כי חשבתי שאוכל למצוא בו חומר מעניין ואותנטי על התקופה הנוראה הזאת, עובדות ומעשים מתוך התופת, סיפורי מסירות נפש וכדומה. קיוויתי שאוכל להיעזר בחומרים הללו במפגשים עם ציבור חילוני, שיתודע אל מסירות נפשם של יהודים אשר עלו על המוקד בקדושה ובטהרה. אולם כשפתחתי לראשונה את הספר ציפתה לי 'אכזבה' גדולה. מעולם לא היתה לי אכזבה מתוקה כל כך. שום דבר 'מיוחד' לא היה שם בספר. בעצם, המיוחד בספר הזה הוא שאין בו שום 'דבר מיוחד'...

הספר גדוש דרשות ודברי תורה משובבי נפש ויש בו חידושים עמוקים, כדרכה של תורה. אלא שהחידוש הגדול הוא - שהספר הזה יכול היה להיכתב בכל מקום אחר ובכל זמן אחר. אתה לומד בו ולא שם לב שהוא נכתב בתוך התופת, בתנאי גטו, תחת עיני הפקוחות של השטן הנאצי.

מה העסיק את הרבי בהיותו בתת-תנאים של הגטו? מה הטריד את מנוחתו כאשר העוני והרדיפות הכו בו ובאחיו היהודים המעונים תושבי הגטו? זה מה שהעסיק והטריד אותו: מה התכוון רש"י בפירושו על פסוק מסוים בחומש; מה ההסבר של הגמרא בסוגיא זו ובסוגיא אחרת; ביאור במדרשים, דברי חסידות ומחשבה, זוהר וקבלה. זה מה שהעסיק אותו באותם ימים נוראים

דקה מתוקה - שישים שניות מרתקות על הדף היומי

על מה ביקש הגה"צ רבי אליהו דושניצר מחילה?

קידושין דף ל"ב

מחול

שתאמר שמוחלת לכולם, וכמובן שנענתה ואמרה מחול מחול! ושמח מאד על הדבר ובירך אותה שוב והלך... כנראה שעיקר כוונתו היתה משום האחרים, שיש הרבה שאינם נזהרים ונכשלים באיסור גזל, ורצה לזכותם. (אוצר פנינים ועובדות)

פעם אברך אחד ערך "קידוש" בשבת קודש לציבור, והגה"צ רבי אליהו דושניצר זצ"ל השתתף גם כן ב"קידוש", וכשיצא משם הגר"א דושניצר זצ"ל ונפרד מהאברך, אמר לו שיקרא לאשתו, ובירך אותה, ואגב אמר לה, היות ואני חושש אולי נשפך מעט יין על המפה לכן אני מבקש שתמחול לי על זה, ואולי גם אחרים עשו כן, כדאי

מי שנטל ידיים ונגע בהן אדם אחר שלא נטל את ידיו - האם צריך ליטול שנית?

אחת, אינם נטמאים ממגעו של אדם זה שלא נטל את ידיו; ולכן, למעשה, אם כבר ברך 'על נטילת ידים', ינגב את ידיו ויטול שנית, אך לא יברך על הנטילה השניה.

ויש מי שכתב, שאם נגע גוי בידיו, אינו צריך לשוב וליטול, כיון שטומאת ידים וטהרתן אינן קיימות אצל הגויים.

[שו"ע קסב, ד, משנ"ב מה רמט, ושעה"צ לו רלט; בו"מ דרשו, 33]

הנוטל ידיו בשפיכת רביעית (150-86.4 מ"ל, לשיטות השונות) מים ויותר על כל יד, כמצוי בימינו, וטרם שניגבן, נגע בהן אדם אחר שלא נטל את ידיו - צריך ליטול שנית, כיון שידייו של אדם זה מטמאות את המים שעל ידיו, והמים הטמאים מטמאים את הידים. ונחלקו הפוסקים, אם צריך לנגב את ידיו לפני הנטילה השניה. ויש שצידדו, שהמים שמקורם בנטילה של רביעית בבת

האם צריך להקפיד במהלך הסעודה שלא יגע בידיך אדם שלא נטל את ידיו?

ולאחר ניגוב הידים, אף אם נרטבו ידיו ממים או מנוזל אחר, ונגע בהן אדם שלא נטל את ידיו - ידיו טהורות, כיון שאין הידים נטמאות אלא בשעת הנטילה, הנמשכת מעת שפיכת המים על הידים עד לאחר הניגוב. ויש שכתבו, שרצוי להקפיד במשך כל הסעודה שלא יגע בידיים - במקרה שהן רטובות - אדם שלא נטל את ידיו.

[בו"מ דרשו קסב, 34]

לאחר נטילת ידים לסעודה, יש להקפיד שלא יגע בהן אדם שלא נטל את ידיו, כדי שלא תידרש נטילה נוספת, כאמור לעיל. ויש להקפיד על כך עד לניגוב הידים. ואף באופן שטובל את ידיו לסעודה במי מקוה, או בנהר, שאז מן הדין אינו חייב לנגב את ידיו - יש להקפיד שלא יגע בהן אדם שלא נטל את ידיו כל עוד הן לחות ממי הטבילה.

האם צריך לנגב את ידיות הספל לפני נטילת ידים?

ממגעם של אלו שהשתמשו בו קודם לכן לנטילת ידים - יש שכתבו, שצריך לנגבו לפני הנטילה, מחשש שהמים שעליו טמאים מנטילת ידים של המשתמשים הקודמים. ויש שכתבו, שבכל מקרה צריך להקפיד תמיד שידיית הכלי שנוטלים בו ידים לסעודה, תהיה יבשה.

[משנ"ב קסב, מט, ושעה"צ מא; בו"מ דרשו, 40]

הנוטל את ידיו לסעודה, ושופך בשפיכה הראשונה פחות מרביעית - המים נטמאים מהיד, ואם נוגע אחר כך בידו הרטובה בידית הכלי, נטמאת הידית. ולכן, יש לשפוך פעמיים רצופות על כל יד, שאז אינו נוגע בידית לצורך השפיכה על היד השנייה, אלא כשידו הראשונה כבר טהורה; או לשפוך רביעית בבת אחת על כל יד, שאז המים אינם נטמאים.

וספל המיועד לנטילת ידים לסעודה, אשר ידיותיו רטובות

* בנטילת ידים לסעודה, צריך לכתחילה ליטול את כל היד בבת אחת, ואם שופך את המים בכמה שפיכות - לא ישהה ביניהן כלל.
* אם נטל את מקצת היד, והיד התנגבה מעט, אינו רשאי ליטול את החלק הנוסף לבדו, וצריך ליטול את כל היד מחדש; ונחלקו הפוסקים אם צריך לנגב את היד לפני הנטילה.
* מי שנטל יד אחת כדין, וטרם שנטל את ידו השנייה נגע בידו השנייה - נטמאו שתי ידיו, ועליו ליטול שנית; וינגב תחילה לפחות את ידו השנייה, ונחלקו הפוסקים אם צריך לנגב גם את ידו הראשונה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מדוע צריך לעמוד בשעת קריאת התורה?

נפלה אימה על ישראל, וכשם שניתנה באימה, כך צריך לקרוא בה באימה; ומסיבה זו אסור אף להשען על בימת הקריאה או כל דבר אחר, ואף באופן שאם ינטל המְשַׁעֵן לא יפול, כיון שהתנוחה המתאימה לאימה היא עמידה מוחלטת.

[שו"ע קמא, א, ומשנ"ב א-ג; בו"מ דרשו, 1]

העולה לתורה, ה'בעל קורא', והגבאי העומד לצדם, צריכים לעמוד בשעת הקריאה. ושני טעמים לדבר: האחד, שבשעת מתן תורה, בה היה השי"ת כקורא בתורה, אמר השי"ת למשה: "ואתה פה עמוד עמדי", ומשמעות הדבר שהקב"ה בעצמו אף הוא עמד כביכול. והשני, שהתורה ניתנה באימה, דהיינו שבשעת מתן תורה

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il